

Hulp aan mensen zonder verblijfspapieren

Niet alles kan in een document worden verwoord. Hulp aan ongedocumenteerden blijkt vaak een zoektocht te zijn naar mogelijkheden.

Wie zijn ongedocumenteerd?

De groep ongedocumenteerden is onder te verdelen in:

a) Migranten die naar Nederland zijn gekomen om er te gaan werken, zonder dat ze asiel hebben aangevraagd. Zolang zij werk hebben, lopen ze ook al gevaar, maar dan vragen ze meestal niet om hulp bij kerken of anderen.

Deze migranten lopen allereerst gevaar door uitbuiting. Doordat ze geen vergunning hebben, hebben ze ook geen arbeidsrechtelijke bescherming (op het gebied van bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden, minimumloon, ontslag en uitkering). Problemen ontstaan vaak als zij ziek worden of als hun werkgever hen ontslaat. Er is geen vangnet van sociale zekerheid. Binnen deze groep vind je onder anderen mensen die slachtoffer zijn van mensenhandel. Deze mensen zijn voor het vinden van woonruimte vaak afhankelijk van mensen die hen uitbuiten.

[Dokters van de Wereld](#), tel. (020) 465 28 66, geeft advies over medische hulp.

Het Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt (LOS), tel. (030) 299 02 22, komt op voor de rechten van ongedocumenteerden. Het LOS biedt geen rechtstreekse hulp aan ongedocumenteerden.

Ongedocumenteerden kunnen meestal niet terecht in de daklozenopvang. Daardoor gaat hun hulpvraag vooral over opvang en primaire levensbehoeften. Mocht u inde gelegenheid zijn om opvang aan te bieden, doe dit dan alleen onder voorwaarde dat er een oplossing wordt gezocht, ook als die oplossing terugkeer naar het land van herkomst inhoudt. Meldt de opvang bij de lokale autoriteit (burgemeester). Als u de indruk heeft dat u te maken heeft met een slachtoffer van mensenhandel, lees dan [het protocol hiervoor van SKIN](#) (Samen Kerk in Nederland).

b) Mensen die in Nederland asiel aanvragen, maar die zijn uitgeprocedeerd en Nederland niet hebben verlaten. De eerste behoefte van deze groep is vaak: bad, bed en brood. Ook hiervoor geldt weer dat het belangrijk is dat er naar een oplossing wordt gezocht. Asielzoekers die naar Nederland kwamen deden dit niet zomaar, en ze deden dit zeker niet om vervolgens weer terug te gaan. Toch is het heel goed mogelijk dat terugkeer de enige optie is.

Het is van belang eerst uit te zoeken met wie u te maken heeft. Wat staat terugkeer in de weg? Kunnen deze belemmeringen worden opgeheven? Hoeveel tijd is hiervoor nodig?

Soms kunnen mensen echt niet terug naar het land van herkomst. Redenen kunnen echter ook zijn dat het in het thuisland aan perspectief of een sociaal netwerk ontbreekt. Kunt u eraan bijdragen om deze belemmeringen op te heffen? Bijvoorbeeld door de bagage waar iemand mee terugkeert uit te breiden, door contact te zoeken met een partnerkerk in het land van herkomst of met een post van het Leger des Heils in het land van herkomst. Elke oplossing vraagt om creativiteit. Voor de meeste mensen geldt dat ze hier hoe dan ook willen blijven. Maar als je samen in vertrouwen in het land van herkomst zoekt naar meer mogelijkheden, kan er een begaanbare weg ontstaan. Bekijk het draaiboek terugkeer.

Soms kan iemand via Stichting Inlia worden opgenomen in [het Transithuis](#).

c) Uitgeprocedeerde asielzoekers die niet terug kunnen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij mensen die gehuwd en uit verschillende landen afkomstig zijn. Als mensen echt niet terug kunnen keren, is het zaak om een 'buiten schuld procedure' te starten. Hierover kunt u meer informatie vinden op [de website van Stichting Inlia](#). U kunt ook via Google zoeken op 'Buiten Schuld' en op de website van de [Dienst Terugkeer en Vertrek](#).

d) Uitgeprocedeerde asielzoekers die gevaar lopen bij terugkeer. Bijvoorbeeld bekeerlingen uit Iran, maar ook mensen in situaties waarin door medewerkers van de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) fouten zijn gemaakt. Mensen bij wie bijvoorbeeld telkens wordt volgehouden dat het vluchtverhaal ongeloofwaardig is, terwijl dit niet het geval is. Dit vraagt goed onderzoek, inzage in het dossier door deskundigen en bijvoorbeeld het verzamelen van meer documentatie. In het uiterste geval kunt u een hele actie opzetten tegen de terugkeer uitgeprocedeerden die gevaar lopen bij terugkeer.

In het verleden hebben veel kerken succes geboekt bij dergelijke zaken. Het is raadzaam bij zulke gevallen contact te zoeken met de [Stichting Inlia](#) die veel aan dossieronderzoek doet, landeninformatie heeft, kerken bijstaat en advies geeft over kerkasiel.

e) Voormalige alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's). Zolang de AMA jonger dan 18 jaar is, heeft hij/zij recht op opvang en kan niet op straat worden gezet. Zodra de jongere 18 jaar wordt vervalt dit recht. Het gaat soms om jongeren die al jarenlang, al dan niet in een pleeggezin, in Nederland verblijven: een bijzonder kwetsbare groep.

Soms volgt een jongere een opleiding of moet bijna eindexamen doen. Dan is goede begeleiding nodig om toekomstperspectief te vinden. U kunt voor juridisch advies en ondersteuning contact opnemen met [Stichting Inlia](#) of met [Defence for Children](#).

f) Een uitgeprocedeerde asielzoeker of migrant van wie u vindt dat het buiten proportie of inhumaan is dat hij of zij niet hier niet zou mogen blijven. Let op: argumenten zijn belangrijk. U kunt in dit geval een beroep doen op de discretionaire afwijkingsbevoegdheid van de bevoegde bewindspersoon. (Op het moment dat dit document is geschreven, is dit de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.)

Belangrijk

- 1) Wees open. Geloof niet direct alles, maar sta ook niet direct wantrouwend tegenover medemensen.
- 2) Vraag altijd naar het IND-nummer en de naam van de laatste advocaat.
- 3) Ga na welke belemmeringen er zijn, en zoek naar mogelijkheden om deze op te heffen.
- 4) Zoek naar perspectief.
- 5) Ga uit van de kracht en de talenten van de migrant.

Als er op een bepaald moment geen oplossing is, bedenk dan dat die er op een later moment wel kan komen. Werk daar naartoe. Tot slot: wij zijn allen geschapen Gods beeld. Houdt dit voor ogen bij uw benadering en geloof erin dat soms tijdens het lopen de wegen zullen worden geopenbaard.

Integratie

Als asielzoekers in Nederland mogen blijven gaan zij zich vestigen in Nederlandse dorpen en steden. Ze krijgen een woning, moeten integratiecursussen volgen en mogen en moeten werk zoeken. Zolang zij dat niet hebben zullen ze een sociale uitkering krijgen, hebben ze recht op zorgtoeslag, kinderbijslag en dergelijke. Heel positief, maar wel een grote overgang. Wat zou u als diaconie voor deze mensen kunnen doen?

Welkomstcomité installeren

U kunt een welkomstcomité installeren. Iemand van dit comité gaat op bezoek bij de nieuwe inwoners die onder het Pardon vallen. Misschien kunt u afspraken maken met de burgerlijke overheid dat zij hierover informatie aan u doorgeven. U kunt ook aan gemeenteleden vragen om attent te zijn in de eigen buurt, zodat zij namen kunnen doorgeven van gevestigde vluchtelingen aan het ontvangstcomité.

Christenen verwelkomen in uw kerk

Als er mensen komen wonen die christen zijn, dan kunt u ze in een speciale dienst welkom heten. Probeer samen met hen de liturgie te maken. Misschien is er een lied uit hun land dat gezongen kan worden, of een tekst. Misschien is het een idee om jaarlijks een soort feestelijke dag te houden om te herinneren aan de dag dat zij hun pardon kregen. Ook het verhaal van het Pardon en de tijd die gewacht moest worden kan in de gemeente verteld worden. Op welke manier was de kerk georganiseerd in hun thuisland? Hoe werd vorm gegeven aan vieringen? Wat hebben zij nodig om zich thuis te voelen in de kerk hier? Welke rijkdom van hun kerk brengen ze mee naar ons?

Welkomstmaaltijd houden

Misschien is het een idee om een welkomstmaaltijd te houden met alle nieuwe inwoners. Dit kan samen gedaan worden met de vluchtelingen, zodat het een soort wereldmaaltijd wordt. Door het samen te doen, wordt het ook gelijkwaardiger.

Hulp bij budgetteren

Nu de vluchteling hier een huis en een inkomen heeft, moet hij of zij daar ook van rondkomen. Veel mensen hebben jarenlang van giften geleefd, erg weinig leefgeld per dag gehad, geen rekening met vaste lasten hoeven houden. Een uitkering kan dan royaal lijken, maar een overzicht van alles wat betaald moet worden heeft men niet. Stookkosten presenteren zich vaak pas na een jaar. Hoe leer je om de meter bij te houden, en zicht te houden op de gas- en elektriciteitsrekening. Help hen hiermee of wijs hen op budgetteringscursussen van uw burgerlijke gemeente.

Aandacht en vriendschap

Nu er eindelijk zekerheid is kunnen mensen in een gat vallen. Alles was gericht op de strijd om te mogen blijven, en dat valt nu weg. Wat nu? Biedt daarom vriendschap aan, gewoon een praatje, een bezoekje, en niet één keer, maar houdt dit vol. De mensen zijn soms jarenlang uitgeprocedeerde vluchteling of asielzoeker. Ze zijn vaak ver weg van hun familie en vrienden. Ze oefenen hun beroep niet meer uit. En nu moeten ze weer een geheel nieuwe identiteit opbouwen. Daarvoor heb je ook mensen nodig. Begrijp dat het niet allemaal vreugde is als je mag blijven. Soms ontstaat er nu pas ruimte voor verwerking.

Hulp bij gezondheidsklachten

Als mensen getraumatiseerd zijn, komt dat soms pas naar buiten als er weer zekerheid bestaat. Wees daarom bedacht op signalen dat het niet goed met iemand kan gaan. Signalen zijn vaak vage lichamelijke klachten, als hoofdpijn, buikpijn. Verwijs mensen dan door naar de huisarts. Kijk of er interculturele hulp bij het maatschappelijk werk in uw woonplaats aanwezig is. U kunt altijd contact opnemen met:

Stichting Pharos (het landelijke kenniscentrum voor vluchtelingen en gezondheid)
Herenstraat 35, Postbus 13318, 3507 LH Utrecht, tel. (030) 234 9800, e-mail:
info@pharos.nl, website www.pharos.nl